

23.5.1999

č.18

Veľkonočné víťazstvo Paschy

Onú tajomnú chvíľu, keď Kristovo telo ožilo novým životom, nikto nevidel. Božská sila - **Duch Svätý** - zmocnil sa Kristovho tela, naplnil ho novým životom a premenil ho. Celý Kristus aj ako človek stáva sa novým a večným.

Obrady Paschy prežíva Cirkev mimoriadne slávnostne. Židovská Pascha bola národným sviatkom, pamiatkou na oslobodenie Židov spod egyptského otroctva, víťazstvom nad vojskom faraóna. Ale sviatky Paschy v kresťanstve ďaleko prevyšujú tento časový i politický význam židovstva. Ide tu o víťazstvo celého ľudstva nad smrťou a zlom. Preto aj v našej liturgii počas týchto sviatkov aj celého obdobia Paschy sme si to pripomínali radostným *Christos voskrese!*

Náš milovaný Kristus začal žiť od svojho Zmŕtvychvstania osláveným životom. Prv však než vystúpil na nebesia, utvrdzoval apoštolov vo viere v Jeho Vzkriesenie. Pri ustanovení apoštola Petra za hlavu Cirkvi Ježiš vysvetľuje niektoré dôležité veci, týkajúce sa Jeho Vykupiteľského poslania. Dáva apoštolom moc odpúšťať hriechy a potom prichádza Jeho slávne Nanebovstúpenie.

Veľká noc sa však neskončila nanebovstúpením Ježiša Krista, ona pokračuje stále aj dnes až do skončenia sveta. Na 50. deň, t.j. na sviatky Svätého Ducha pribudol do tejto Veľkej noci nový zdroj sily a radosti. Oslávený Kristus nám zoslal Sv. Ducha, tretiu osobu Najsvätejšej Trojice.

Cirkev sa pripravuje prekročiť prah tretieho tisícročia. Prijmime aj my výzvu Pána, aby sa Jeho oheň lásky rozohrel v našich srdciach i v srdciach našich bratov a sestier. Prosme Sv. Ducha, aby nás urobil odvážnymi poslami evanjelia, aby nás posilnil

v horlivosti kresťanskej lásky a vernosti Kristovej Cirkvi.

o. Ján Zavacký, biskupský vikár

Zoslanie Svätého Ducha

„...a povedal im: „Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili?“ Oni mu odvetili: „Ani sme nepočuli, že je Duch Svätý.“ (Sk 19,2)

Na svojej tretej misijnej ceste stretáva apoštol Pavol v Efeze tamojších učeníkov. Dozvedá sa, že sú pokrstení krstom Jánovým, ale vôbec nepoznajú a ani nepočuli, že existuje Duch Svätý. Vysvetlením, ako sa to mohlo stať, je svedectvo Jána Krstiteľa pri rieke Jordán: „Po mne prichádza mocnejší ako som ja. Ja som vás krstil vodou, ale on vás bude krstiť Duchom Svätým a ohňom,“ (Mk 1,7-8, Lk 3,16).

Nie je však Duch Svätý veľkou neznámou, dokonca i medzi nami? A predsa je tak dôležitý, že Ježiš hovorí: „Je pre vás lepšie, aby som odišiel. Lebo ak neodidem, Tešiteľ k vám nepríde. Ale keď odidem, pošlem ho k vám,“ (Jn 16,7). A krátko pred svojím návratom k Otcovi hovorí učeníkom, ktorí sa ho pýtajú, kedy už obnoví kráľovstvo: „Ale keď zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po celý kraj zeme,“ (Sk 1-8).

Po Vzkriesení a Nanebovstúpení, päťdesiaty deň po Veľkej Noci, cirkev slávi sviatok Zoslania Svätého Ducha. Toho Ducha, ktorého efezskí učenici nepoznali. Je to sviatok prijatia Ducha, ktorý bol v Ježišovi, a potom v tých, ktorí ho prijali. Aj my dnes žijeme v dobe Svätého Ducha, v „Ére Ducha“. On je teraz ten „iný Príhovorca,“ alebo „Tešiteľ“, ktorý s nami navždy zostane. Skrže neho je Kristus uprostred nás, skrže neho smieme nazývať Boha

„Abba, Otče... Bez Ducha Svätého nie sme schopní žiť ako kresťania. Mali by sme ním byť preniknutí, naplnení.

Katechizmus uvádza zvlášť štyri pôsobenia Svätého Ducha:

*Pripravuje ľudí pre Krista. Od počiatku stvorenia žije ako životodarný Duch vo všetkých tvoroch, v dlhej histórii Starého zákona pripravuje vyvolený národ na príchod Mesiáša. Taktiež dnes otvára srdcia veriacich pre Krista.

*Zjavuje Krista. Iba pod vplyvom Svätého Ducha môže niekto povedať: "Ježiš je Pán" (1Kor 12,3). Dáva nám poznať, že Ježiš Kristus je Syn živého Boha. Pripomína Cirkvi všetko, čo Kristus povedal - Svätý Duch je živou pamäťou Cirkvi.

*Sprítomňuje Krista. V živote Cirkvi Ježiša nielen pripomína, ale Zmŕtvychvstalý je sám prítomný vo svojom slove, v „najmenších z mojich bratov“, vo sviatostiach. Zvláštna je prítomnosť Krista v eucharistických spôsoboch, ktoré sa pôsobením Svätého Ducha premenia na jeho Telo a Krv.

Máj - tri základné myšlienky

Čo do nádhery práve rozvinutej prírody prežívame najkrajší mesiac v roku - máj. Pre nás, kresťanov-katolíkov, však máj neznamena len krásu v prírode, ale aj úctu k Panne Márii, úctu k mamám, úctu k rodine. To všetko spolu však krásne súvisí.

Tu v meste len málo vnímame v týchto týždňoch rodiaci sa život nových kuriatok či kačiatok, ba i neuveriteľnej krásy jarnej prírody, za ktorou v Bratislave musíme chodiť a ktorú si v tom veľkomestskom zhone nie vždy dokážeme všimnúť. Máme však úctu aj k tomu málu prírody, ktorú máme v našom meste? Vieme si vážiť nielen život kvetov, rastlín, vtákov, či iných živočíchov, ale i človeka? Vieme si vážiť ľudský život? Či ten práve začínajúci, ešte nenarodený, či ten dohasínajúci? Dnes sa tak často spochybňujú základné ľudské hodnoty, medzi ktoré patrí aj právo na život. Dnes sme svedkami, že sa až príliš často relativizuje začiatok i koniec individuálnej ľudskej existencie. V krajine, kde sa spochybňuje právo človeka na život - či v rovine nenarodených detí alebo smrteľne chorých spoluobčanov - sú ohrozené všetky ostatné práva. Vieme mať, my, kresťania-katolíci ten ľudský, etický, morálny postoj k ľudskému životu v akejkoľvek fáze jeho vývoja? Alebo sa len mlčky prizerať a možno sme ochotní za určitých „výnimočných“, situácií súhlasiť s úmyselným ukončením života ľudského zárodka na gynekologickej operačnej sále? Verejnosť sa často zaoberá diskusiami o tom, čo je humánne z hľadiska ženy. A čo je humánne z hľadiska počateho dieťaťa? Keby tak nenarodené dieťa mohlo vystúpiť pred parlament, pred televízne kamery! Ktovie, čo by nám povedalo za všetkých tých 1 200 000 detí, ktoré za posledné desaťročia nedostali šancu narodiť sa a ktoré boli zlikvidované takým drastickým spôsobom,

*Spája s Kristom. Rovnako, ako je Svätý Duch putom lásky medzi Otcem a Synom, tak takisto spája všetkých, v ktorých pôsobí, s Kristom. Svätý Duch je ako miazga vínneho kmeňa, ktorá prináša svoj plod na ratolestiach. On je učiteľom vnútorného života podľa Krista, milujúci hosť a priateľ, ktorý oduševňuje, vedie, napravuje a posilňuje. Je taktiež najvnútornejším učiteľom kresťanskej modlitby.

Každý máme v sebe preddavok ducha (sme pokrstení a myropomazaní - birmovaní) a ten by sme mali dať do služieb rozvoja pravdy, dobra, krásy, lásky. Každý z nás je dôležitý, aby svojimi postojmi, činmi, niekedy aj slovami posilňoval to, čo je skrehnuté a zlomené. Aby sme mohli cítiť vanutie Ducha - ozajstne a v celom živote.

Preto by sme mali denne vrúcne prosiť: „Príď, Duchu Svätý!„

o.Mgr.Igor Bibko, správca farnosti

akým je umelý potrat. Manželská morálka Cirkvi podporuje prijatie života. To však neznamená, že presadzuje čo najväčšiu pôrodnosť. Cirkevné učenie sa prihovára za zodpovedné rodičovstvo. V poslednom čase sa mnohí z Vás stretávajú v masmédiách s vyjadrením, že počet potratov na Slovensku klesá. Nie je to celkom pravda - v najmladšej vekovej skupine - u žien a dievčat vo veku od 15-19 rokov výrazne stúpol počet vykonaných interrupcií. Rodičia a starí rodičia, majme vnútornú silu a rozprávajme sa s našimi dospelými deťmi i vnúchatami o týchto veciach - kým nie je neskoro. Potom si už budeme len hlavu chytať do dlaní, ako je to možné, v takej dobrej rodine sa „toto„ stalo! Jeden morálne zlý čin však plodí automaticky druhý. Predkladajme našim dievčatám a chlapcom príklady mravnej čistoty, predmanželskej pohlavnej zdržanlivosti a vernosti v ich budúcom manželstve! Budme im my sami príkladom. Nie vždy je to ľahké. Matka ustavičnej pomoci je však stále pri nás! Prosme ju o pomoc aj v týchto veciach. Panna Mária jasne a zreteľne dala svoje „Fiat!„ (nech sa stane) novému životu, rodiacemu sa v jej nepoškvrnenom lone. Dá sa povedať, že my, ženy-katolíčky vždy dávame také isté kladné rozhodnutie pre nový ľudský život v našom lone? Kráčame životom, majúc neustále pred sebou príklad Panny Márie - jej obetavosť, láskavosť, trpezlivosť, čistotu? Nie sme azda niekedy málo vľúdny k našim najbližším, málo trpezliví voči deťom, ktoré čím ďalej, tým preťaženejšie prichádzajú zo školy, z uponáhľaného sveta k nám? Vážme si, kým v rámci vzájomnej dôvery k nám naše deti prichádzajú. A ak sme už túto dôveru sklamali, pokúsme sa, ako sv. Monika, na kolenách vyprosiť návrat „strateného„ dieťaťa. Berme si po celý náš život vzor z Panny Márie, kráčajme v jej šľapajách - nielen ženy, mamy, dcéry, ale aj muži, otcovia a synovia!

Mária Mojzešová st.

Na cestu

Časopis „Cesta-Puť“, gréckokatolíckeho biskupského vikariátu v Bratislave vyšiel po dlhšej prestávke na Veľkú (Bielu) Sobotu, ako 17. (resp. nulté) číslo. Teraz máme pred sebou už ďalšie, 18. číslo.

Oprášime históriu? Tá sa však líši od prítomnosti. Súčasnosť totiž už nie je spojená len s farnosťou. V marci 1998 bol v Bratislave zriadený dekanát s dekanom o. Stanislavom Diheneščikom, ktorý k 1.5.1999 obdržal dekrét o jeho ustanovení za správcu farnosti Nitra a pridružených farností. V auguste 1998 bol v Bratislave zriadený gréckokatolícky biskupský vikariát s biskupským vikárom o. Jánom Zavackým. Rok 1998 bol rokom zmien nielen pre farnosť, ale i pre kraje západného a stredného Slovenska. Preto by mal tento obnovený časopis prinášať základné informácie nielen zo samotnej farnosti v Bratislave, ale aj o činnosti dekanátu a vikariátu. A v blízkej budúcnosti - ak Boh dá a s Jeho pomocou - byť časopisom pre gréckokatolícke spoločenstvo jednotlivých gréckokatolíckych farností vikariátu od Bratislavy po Žilinu. Na tomto mieste Vás, milovaní bratia a sestry, chceme požiť o modlitbu na tento úmysel.

Sme rozlohou na veľkom území, ale nie je nás až tak veľa. A tak aj časopis chce spájať všetkých roztrúsených, no najmä splniť duchovné poslanie - osloviť ľudí. Aby sa v prichádzajúcich do chrámu, do Božieho domu, utvrdilo to, čoho boli svedkami, čo počuli a videli a aby im to osožilo na duchu, aby boli informovaní, poučení, ale najmä povzbudení.

Sme tu na zemi iba pútnici, vlastne turisti, ktorí rok čo rok spoznávajú viac zo života a možno čoraz viac sú z neho aj unavení - preto je tak nutné povzbudzovanie. A toto by chcel náš časopis plniť.

o. Mgr. Igor Bibko

Zo života farnosti

- Dňa 24.4.1999 u kríža pod Devínskym hradom o. Igor sprevádzaný zborom Chrysostomos odslúžil panachýdu v rámci ekumenickej bohoslužby za všetkých lodníkov a iné obete, ktorí zahynuli vo vlnách riek. S touto slávnosťou spojili organizátori aj otvorenie novej turistickej sezóny v Devíne. Okrem Gréckokatolíckej cirkvi boli zastúpení aj Rímskokatolícka cirkev, Evanjelická cirkev a.v., Reformovaná cirkev a Židovská náboženská obec.
- Dňa 12. mája 1999 sa konala udalosť historického významu - v neďalekej Trnave prvýkrát celebroidal gréckokatolícku sv. liturgiu v čase obvyklej vysokoškolskej sv. omše v jezuitskom kostole Najsvätejšej Trojice novokňaz o. Vasil' Kindja, SJ, ktorej dodal slávnostný rámec náš chrámový zbor Chrysostomos.

- S potešením môžeme informovať, že v najbližšom čase sa pripravujú kroky pre pravidelné slávenie Eucharistie v Trnave a v Piešťanoch.
- Dňa 23. mája 1999 si pripomenieme **55 rokov kňazskej vysviacky o. Jána Škovieru**, ktorý už niekoľko rokov účinne vypomáha v tunajšej farnosti ako kňaz na dôchodku. Obdiv vyvoláva jeho vitalita a energia, s ktorou dôsledne plní poslanie svojej kňazskej služby aj v pokročilom veku svojho života. Všetkým nám podáva svedectvo živej viery a hodnotného života. Na mnohaja i blahaja lita, otče!
- Sviatosť zmierenia (spoveď) pre prvoprijímajúce deti bude v našom chráme v sobotu dňa 29. mája 1999 a slávnosť Prvého svätého prijímania sa bude konať v nedeľu 30. mája 1999 o 10,30 hod. Prosíme Vás o modlitby za tieto deti a za ich rodiny, ktoré nech sa pre ne stanú prvým príkladom viery v Boha.

Kronika farnosti

Túto rubriku začíname konštatovaním za rok 1998. V uvedenom roku sme v bratislavskej farnosti pokrstili 15 detí, z toho 11 chlapcov a 4 dievčatá.. Do Cirkvi boli prijatí dvaja katechumeni - dospelí čakatelia na krst. Zosobášili sme 4 snúbenecké páry. Na večnosť sme cirkevným pohrebom odprevali 22 zomrelých - 24 mužov a 8 žien. Od začiatku roka 1999 sme v našej farnosti pokrstili 1 dieťa - chlapca, do Cirkvi sme prijali 1 dospelého katechumena. Na večnosť sme cirkevným pohrebom odprevali 9 zomrelých - 2 mužov a 7 žien.

Odporúčame všetkým snúbencom, pripravujúcim sa na prijatie sviatosti manželstva v našom chráme, aby sa aspoň tri mesiace vopred osobne prihlásili u duchovného správcu farnosti o. Mgr. Igora Bibku.

Mladá generácia

Slovo mládež dostalo postupom času snád' „na všetkých frontoch“ takmer pejoratívny význam. No rezonuje v ňom tiež iný aspekt, ktorý formuloval Svätý otec Ján Pavol II v Bolívii v roku 1988 v príhovore mladým: „Vy ste budúcnosť a nádej Cirkvi! Cirkev budúcnosti bude lepšia, ak budete lepší vy!“ Mladí našej farnosti sa snažia o osvojenie si slov tejto významnej výzvy adresovanej istotne nielen mladým Bolívičanom. Uvedomujú si, že prameňom a projektom ich života je Ježiš Kristus, ktorý si pripravuje a potrebuje každého. Pravidelné spoločné stretnutia, modlitby, štúdium Písma, rozhovory a hry sú jednou z ciest k sebaoznaniu a zdokonaľovaniu sa. Povzbudzujúco pôsobia stretnutia s otcom Igorom, ktorý si pravidelne nachádza pre nás čas, odpovedá na otázky a rozoberá s nami zaujímavé témy. Naše spoločenstvo sa utužuje predovšetkým na spoločných výletoch, kde spolu rastieme v priateľstve a dôvere. Časté sú nedeľné výlety do Malých Karpát v okolí

Bratislavy. Nebránime sa ani športu. Máme medzi sebou kvalitných futbalistov a preborníkov v iných športoch - napríklad v lyžovaní, ktorému naše spoločenstvo venovalo nejedny zimné prázdniny alebo v turistike - putovný výlet Veľká Fatra. Hlboké stopy - v pozitívnom zmysle slova - v nás zanechal výlet Šumiac '98. Spoločný týždenný letný pobyt v čarovnej prírode mal nosný podtext: hru „Prví kresťania“. Mnohí majú ešte dnes odloženú papierovú rybu, menovku, na ktorej mali počas hry svoj pseudonym - biblické meno.

Niekoľko slov o význame ikony

Ikona je po stáročia známa ako kultovný predmet a umelecké dielo. Eikon neznamena "obraz", niečo namaľovaného, ale je to skôr duchovný pojem, vyjadrujúci napodobovanie, odraz vo vedomí a opakovanie niečoho živého. V období sporov o uctievanie obrazov v rokoch 726 až 843 mala ikona v Byzancii, pôvodnej vlasti ikonomaľby, väčšiu hodnotu než ľudský život.

Ikona vo východnej liturgii - to nie je len dekorácia, má v liturgii aktívnu účasť. Ikona je ohlasovanie Krista, je časťou liturgie, je učiteľom právd viery. Ikona má hlboký asketický význam. Ikony sa maľujú rôznym spôsobom, štýlom, ale scenár ikon musí byť vždy rovnaký, môže sa meniť len forma, farba. Ikona má okrem svojich asketických dogiem aj hodnotu didaktickú. Tak ako liturgia, aj ikona nás učí, je učiteľkou katechizmu, prechádza zo srdca do viery. Ikona hovorí o nadprirodzenom svete.

Ikona predstavuje pravdy viery. Ikonostas je stena, ktorá oddeľuje svätyňu od chrámovej lode, lebo v svätyni sa konajú najsvätejšie tajomstvá. Táto "svätá" stena je vyplnená ikonami - obrazmi svätých. Sviatkov v cirkevnom roku a udalostí zo Sv. Písma. Počas cirkevných sviatkov alebo pri utiarni sa na niektorých miestach vyberá ikona z ikonostasu a prenáša sa v čele procesie na tetrapod k uctievaniu.

Rodina je malá cirkev a tam, kde sa rodina schádza k modlitbe, sa dáva čestné miesto ikone.

o.J.Zavacký

Chrámové spevácke zbory

V našom časopise budeme vždy radi uverejňovať informácie o jednotlivých aktivitách veriacich bratislavskej farnosti, ktoré sa títo snažia robiť na slávu Božiu a nie svoju, často na úkor svojho voľného času. Každá dobrovoľná aktivita vo farnosti je dôležitá a cenná. Osobitne cennou aktivitou je aj pôsobenie oboch našich speváckych zborov - *Kyryllomethodeon* a *Chrysostomos*. Uvedením informácií o nich by sme chceli povzbudiť ďalších prípadných dobrovoľníkov pre vstup do radov

Do nášho programu je pravidelne zapájaná aj kultúra: kino, filharmónia a podobne. Viacerí sme členmi speváckeho zboru Chrysostomos. Náš spev vnímame ako radostnú službu Bohu a farskému spoločenstvu.

Nových ľudí prijímame medzi seba priateľsky a s radosťou. Veríme, že tí, ktorí nás ešte nepoznajú a zatúžia po stretnutí s nami, nebudú sa obávať a oslovia nás. Pozývame Vás.

Za spoločenstvo Barbora Zdravecká

zboristov. Prídte a pomôžte spievať na Božiu oslavu, pre radosť iných i pre svoje vlastné duchovné i kultúrne povzbudenie. Pre nedostatok miesta v tomto čísle uvádzame informácie len o jednom z nich. O druhom zbore budeme informovať v budúcom čísle.

Gréckokatolícky chrámový spevácky zbor *Kyryllomethodeon* vznikol v Bratislave krátko po založení gréckokatolíckej farnosti v r. 1936. Zakladateľkou zboru bola pani Emília Hal'ková, manželka gréckokatolíckeho dekana v Bratislave. Členmi zboru boli aj vysokoškólači, zbor vystupoval počas slávnostných gréckokatolíckych bohoslužbách. Po násilnom zahnutí (lepšie: odsune) gréckokatolíckej cirkvi do ilegality v r. 1950 sa zbor na 18 rokov odmlčal. V r. 1968 po obnovení gréckokatolíckej cirkvi sa zbor znovu pod vedením p. Hal'kovej sformoval. Po jej skone sa na krátky čas ujal vedenia mladý Ing. Karol Kutka, po ktorého tragickom úmrtí dlhšiu dobu - až do r. 1997 dirigoval tento zbor skladateľ - amatér a spevák p. Ing. Miron Petraševič. Zo zboru sa postupne vytvorilo teleso, orientované na pestovanie liturgickej hudby v cirkevnoslovanskom jazyku a od r. 1993 už pod názvom Kyryllomethodeon absolvovalo veľa vystúpení doma (Košice, Prešov, Telgárt, Šaštín, Modra, Devín, Bratislava), ale i v zahraničí (opakovane Rím, Viedeň, Wolfstahl). V r. 1994 sa rozvinula spolupráca zboru so zbormajstrom a skladateľom p. Štefanom Ladižinským a v r. 1997 s Mgr. Tatianou Kanišákovou, ktorí spolu prevzali vedenie Kyryllomethodeonu po odchode Ing. Petraševiča na večnosť. Hlavným dirigentom zboru je p. Ladižinský, popri ňom diriguje zbor i Mgr. Kanišáková. Zbor opakovane naplnil cirkevnoslovanskými liturgickými spevmi vernisáže výstav, účinkoval vo vianočných programoch v decembri r. 1997 v SND so svetoznámymi opernými spevákmi Petrom Dvorským a Sergejom Kopčákom. Zbor mal opakovane koncerty v gréckokatolíckom chráme Povýšenia sv. Kríža v Bratislave a zúčastnil sa Cíferskej hudobnej jari.

MUDr.Natália Jakubíková